
METSAMOR`DA BEKLENEN TEHLİKE

19.09.2016

14 Eylül 2016

Yeniçağ

Faig Bağirov

Azerbaycan Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçisi

Ermenistan`da bulunan ve kullanım süresi dolmuş olan Metsamor Nükleer Santrali başta Uluslararası Atom Enerji Ajansı ve AB olmak üzere bir çok uluslararası kuruluşun direktiflerine aykırı olarak faaliyetine devam etmekte.

Son olarak santralin 2026 yılına kadar kullanılacağına duyurulmuş olması bu endişelerin artmasına haklılık payı vermekte.Metsamor Nükleer Santrali'nin bölge ülkeleri için yarattığı başlıca tehlikelerden biri nükleer silah üretimi konusundadır. Ermenistan yönetiminin yıllardır elektriksiz kalma mazeretiyle kapatmaya yanaşmadığı Mestamor Santrali özellikle nükleer madde kaçakçılığı konusunda endişe kaynağıdır. Yapılan bazı çalışmalar Ermenistan yönetiminin Metsamor Nükleer Santrali'ni sadece elektrik üretimi için kullanmadığı aynı zamanda nükleer silah teknolojileri konusunda da ciddi çalışmalar için kullandığı gerçeğini ortaya koymuştur.Günümüzde terörün küresel bir nitelik kazanmış olması ve bu bağlamda terör örgütlerinin nükleer silah elde etme olasılığı göz önüne alındığı takdirde Ermenistan'ın yıllardır kullandığı Metsamor Santrali`nin terör örgütleri için radyoaktif materyallerin temininde zemin yarattığı gerçeği ne yazık ki görmezden gelinmekte. Mevcut tabloya tehdit unsuru giderek artan IŞİD ve benzeri terör örgütlerinin zenginleştirilmiş uranyum elde etme çabaları eklendiğinde artan kaygılar daha iyi anlaşılır hale gelmektedir. En son 2016 yılının Nisan ayında Ermenistan uyruklu kaçakçıların 200 milyon dolar değerinde "uranyum238" olarak adlandırılan nükleer materyali satmak isterken yakalanmaları buna güncel bir örnek olarak gösterilebilir.Bunun yanısıra, Ermenistan'ın işgali altında olan Azerbaycan topraklarında nükleer maddelerin barındırıldığı, dahası söz konusu maddelerin taşınmasında transit üssü haline getirildiği ispatlanmıştır. Son verilere göre işgal altında olan topraklarda 29 radyasyon merkezinin bulunduğu tahmin edilmekte ve Metsamor için hammadde görevi görmekte. Metsamor`un faaliyete devam etmesi Ermenistan'ın gerek Azerbaycan

topraklarında gerçekleştirmiş olduğu işgal gerekse de bölgede nükleer materyallerin terör gruplarına aktarılmasında güvenlik için esas tehlike unsuru olmaya devam etmektedir. Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı sayın İlham Aliyev geçtiğimiz aylarda İstanbul'da düzenlenmiş olan Dünya İnsani Zirvesi kapsamında yapmış olduğu konuşmada Metsamor tehlikesine dikkat çekerek içinde bulunduğumuz yılın Nisan ayında Ermenistan yetkililerince yapılan nükleer tehditler ve sözkonusu ülkenin uluslararası literatürde "kirli bomba" (dirty bomb) olarak tabir edilen silaha sahip olduğunu ilan etmesinin konuyla alakadar faaliyette olan teşkilatlarca araştırılma gerekliliğini vurgulamıştır. Türkiye için de tehdit Metsamor Nükleer Santrali dost ve kardeş ülke Türkiye içinde bir tehdit unsuru olmaya devam ediyor. Konuyla ilgili araştırma yapan uzmanlarca Metsamor'daki olası bir nükleer sızıntısının başta Iğdır, Kars ve Ardahan olmak üzere Doğu Anadolu'da on binlerce kişinin etkilenmesine yol açabileceği öngörülmekte. Santralin Türkiye sınırına sadece 16 kilometre mesafede olması durumun vehametini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ayrıca, Metsamor Santrali gerek sahip olduğu eski teknoloji gerekse Doğu Anadolu fay hattı üzerinde kurulmuş olması nedeniyle Türkiye'nin doğu illeri için büyük bir radyoaktif tehlike arz etmektedir. Uzmanlar olası bir deprem veya santralde meydana gelebilecek büyük ölçekli bir radyasyon sızıntısı durumunda bütünüyle Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinin etkilenme olasılığı üzerinde durmaktadırlar. Azerbaycan bütün bu olumsuzluklara rağmen Metsamor tehlikesine dikkat çekmek için uluslararası alandaki girişimlerine devam etmektedir. Bu girişimlerin ilki 2012 yılının Nisan ayında Azerbaycan'ın BM Daimi Temsilciliği tarafından Metsamor Nükleer Santrali'nin bölge güvenliği için oluşturduğu tehdit sebebiyle santralin kapatılması doğrultusunda yapılan başvuru ile başlamıştır. Girişimlerin en son halkasını Bakü'de 2 Haziran 2016 tarihinde bölge ülkelerinin yanı sıra geniş bir coğrafyaya hitap eden (Azerbaycan, Türkiye, İsrail, Ukrayna, İran, Beyaz Rusya, Kazakistan, Rusya, Gürcistan) sivil toplum kuruluş temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantı oluşturmaktadır. Ayrıca toplantıda Metsamor'un bulunduğu Ermenistan'dan da bir temsilci katılmış ve ülkesinin vurdumduymaz tavrını "reaktörün faaliyetinin sonlandırılması doğrultusunda yapılan çözüm önerilerine Ermenistanlı yetkililer kulak tıkamıştır" yönündeki açıklamalarıyla eleştirmiştir. Bahse konu toplantı, alınan ortak karar gereğince Metsamor tehlikesini uluslararası kamuoyuna dikkat çekmek amacıyla "Metsamor'a Dur de!" uluslararası koalisyonunun (Stop Metsamor Coalition) kurulmasına vesile olmuştur. Yazının başlığında da belirtildiği üzere tehlikenin artık beklenen bir nitelik halini almış olması Ermenistan'ın işgalci siyasetinin bir sonucu olarak Azerbaycan'ın ezeli toprağı olan Dağlık Karabağ ve etrafındaki 7 bölgenin işgalinde olduğu gibi Metsamor Nükleer Santrali konusunda da izlediği yapıcı olmayan tutumu bir kez daha gözler önüne sermekte. Buna ek olarak çevre felaketlerine davetiye çıkarmasının yanı sıra dünya genelinde tehdit unsuru olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından tescillenmiş olan ve adeta patlamaya hazır devasa bir bomba olan Metsamor Nükleer Santrali'nin durdurulmasının yanında Ermenistan'ın radyoaktif materyallerin taşınmasında aracılık eden bir devlet olduğu gerçeği gün geçtikçe kendisini bir kez daha teyit etmektedir.